BIBLIOTECA „ASOCIAȚIUNII" SIBIIU

Anul al 56-lea
16 Pagini

EXEMPLARUL { In România 3 lei / In străinătate 6 lei

Taxa poștală plătită în numerar conform aprobării dir. G-le P. T. T. Nr. 24.464/939

Nr. 151 Luni 5 Iunie 1939
16 Pagini
P IIII

ABONAMENTE
IN ȚARA
Lei 200 pe 3 luni
Lei 380 pe 6 luni. Lei 750 pe 12 luni. O lună Lei 80
In străinătate în raport cu tarifal poștal și valuta

UNIVERSUL

CELE DIN URMA ȘTIRI DIN LUMEA INTREAGA, TELEGRAFICE ȘI TELEFONICE
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: BUCUREȘTI, STR. BREZOIANU No. 23-25
CENTRALA TELEFONICA A ZIARULUI: 3.30.10: SECRETARIATUL DE REDACȚIE: 3.30.15

ABONAMENTE
IN ȚARĂ
pe un an la
UNIVERSUL COPIILOR
ZIARUL CĂLĂTORIILOR,
VESELIA, RADIO UNIV.
și UNIV. LITERAR câte 220 lei
ILUSTR. ROMÂNA
și UNIV.-SPORT
câte 500 lei

Fondator: LUIGI CAZZAVILLAN
Proprietar:
„UNIVERSUL" S. A.
Inscris sub Nr. 160 Trib. Ilfov

DIRECTOR
ȘI ADMINISTRATOR DELEGAT
STELIAN POPESCU

INLESNIRI

Printre măsurile ce am preconizat în vederea prelungirii duratei de funcționare a stațiunilor balneare și climatice, spre a se putea obține o reducere a costului existenței, era și sporirea înlesnirilor în transportul maselor de călători.

Regia căilor ferate române a luat unele dispoziții de natură să contribue la realizarea acestui scop de interes general.

Astfel, de unde altădată reducerile acordate începeau la 15 Iunie și încetau la 15 Septembrie, ele vor ține dela 1 Iunie până la 30 Septembrie. Așa dar, stațiunile vor putea fi frecventate patru luni, ceeace va da posibilitate diferitelor întreprinderi termale, ospitaliere, alimentare, comerciale, etc. să-și eșaloneze acoperirea cheltuelilor într'un timp mai îndelungat și în condițiuni mai avantajoase.

Beneficierea de reduceri a fost condiționată însă de o formalitate susceptibilă de blocări ale casieriilor gărilor, de nemulțumiri ale călătorilor. Este vorba de introducerea unui „plic de identitate". Este deajuns să se citească felul cum el va trebui să fie manipulat, spre a se înțelege ce dificultăți va cauza, tocmai atunci când aglomerările de călători impun simplificări cât mai radicale. „Pe acest plic călătorul va scrie la locul indicat: numele său stațiunea c.f.r. de destinație — care deservește localitatea balneo-climatică la care călătorește — și, în paranteze, și acea localitate. Deasemenea se va arăta și numele actului de identitate al călătorului. Astfel completat, plicul va fi prezentat casierului dela stația de plecare, care va elibera biletul de călătorie și va inscrie pe plicul de identitate timpul zilei și data, aplicând stampila stației". Oare nu ar fi mai simplu și n'ar fi mai înlesniți și casierii c. f. r. și nenumărații călători dacă scopul urmărit prin această inovație s'ar îndeplini prin obligația acestora de a prezenta la orice cerere buletinul de populație, căci în ce privește mențiunile locului și datei plecării și stației de destinație, ele sunt inerente biletelor însăși ?

Dacă la inconvenientele semnalate se vor adăoga și noua taxă de 61 lei, 44 și 27 pentru aceste plicuri, se va conveni că această dispoziție nu va stimula transporturile de persoane în timpul verei, ci va prejudicia și căilor ferate române și călătorilor.

Iată de ce, făcându-ne ecoul doleanțelor exprimate de numeroși cititori, credem că este necesar să se reexamineze chestiunea în raport cu interesele instituției și ale publicului.

FLORI — Foto G. IONESCU

Pactul de neagresiune
între Germania și Danemarca

La 31 Mai s'a încheiat la Berlin, între Reich și Danemarca, un pact de neagresiune pe un termen de zece ani, care poate fi prelungit pentru o durată egală, dacă nu este denunțat de una din părți cu un an înainte de expirarea lui. Cele două țări semnatare se obligă de a nu recurge, în nici un caz, la războiu una contra alteia și totdeodată de a se abține reciproc de a da ajutor terților Puteri, care ar ataca unul din statele contractante.

Pactul de neagresiune, care conține astfel o clauză de nerecurs la forță și alta de neasistență agresorului, este întregit de o dispoziție prin care semnatarii își recunosc mutual libertatea comerțului exterior cu oricare țară angajată în războiu.

Pactul germano-danez este urmarea ofertei făcute în punctul 18 al cuvântării sale din 28 Aprilie 1939, de către cancelarul Hitler, Statelor, pe care președintele Roosevelt le considera amenințate în mesajul său din Aprilie.

Singura încercare pozitivă de a traduce în fapt această ofertă a fost propunerea de pacte de neagresiune făcută de Reich Statelor nordice la începutul lunii Mai. Suedia, Norvegia și Finlanda au declinat această ofertă, nevoind să-și limiteze sub nicio formă neutralitatea, care constitue elementul de căpetenie al politicii lor externe.

Deși tot așa de hotărită pentru o politică de abținere față de orice conflict european, Danemarca avea motive serioase să adopte o atitudine deosebită de a celorlalte state nordice. Vecină nemijlocită cu Reichul, Danemarca are pe primul plan al preocupărilor ei diplomatice chestiunea astăzi aproape seculară a Slesvigului.

La 1841, ducele de Augustenburg încerca să răsvrătească populațiile germane din Slesvig și Holstein contra regelui Ferdinand al VII-lea al Danemarcei și pornea contra lui o acțiune militară, care își avea epilogul unsprezece ani mai târziu, în tratatul dela Londra, prin care, în 1852, se garanta Danemarcei integritatea teritoriului ei, inclusiv Slesvigul și Holsteinul.

In 1864 războiul ducatelor, încheiat în acelaș an, prin tratatul dela Viena, ducea la renunțarea Danemarcei la Slesvig-Holstein și Lauenburg în favoarea regelui Prusiei și a împăratului Austriei.

In 1919, tratatul dela Versailles nimicea opera diplomatică dela Viena și Slesvigul, în urma unui plebiscit favorabil Danemarcei, se reîntorcea în patrimoniul danez. Circa 25.000 de germani — minoritate activă și disciplinat organizată — reprezintă astăzi pe teritoriul Danemarcei principala posibilitate de neînțelegere între această țară și puternica ei vecină germană.

Pactul de neagresiune cu Germania este pentru Danemarca un mijloc de a-și asigura frontierele stabilite în 1919. Deși textul lui nu face nici-o mențiune despre hotarele dăneze, clauza de neagresiune înseamnă implicit recunoașterea situației create prin plebiscitul efectuat conform tratatului dela Versailles. El n'ar impiedeca evident o retrocesiune voluntară, dar Germania s'a obligat a nu recurge la forță spre a obține schimbarea frontierei daneze.

(Continuare in pag. 2-a)

SELECȚIONAREA IN ȘCOALĂ

de I. VION

Problema învățământului, cu toate derivatele ei, s'a desbătut și discutat de mii și mii de ori. Unii au arătat că avem prea multe școli superioare, ceeace creiază o pletoră de intelectuali ce se îndreaptă aproape exclusiv spre funcțiuni publice și spre profesiunile libere supra încărcate. Alții au dovedit cu cifre că felul costisitor cum este orânduit la noi învățământul superior, face ca el să fie posibil numai pentru copiii oamenilor bogați. Mulți au dat alarma că populația mai înstărită — burghezia — orășenească fiind în mare parte minoritară, ei îi este destinat mai cu seamă învățământul superior pentru odraslele ei, mai numeroase, aci, în proporție cu cele ale autohtonilor.

Mai sunt și alte laturi ale problemei cari, toate, scot în evidență un fapt ce trebue socotit ca o gravă preocupare socială, căreia trebue să îi se găsească fără întârziere leacul: învățătura înaltă este un lux pe care nu oricine și-l poate permite.

Obiecțiunea simplistă rostită în nenumărate rânduri e că viața nu îngădue tuturora să fie „domni" și nu orice școlar silitor e sortit să ajungă în vârful piramidei sociale.

Logica e clară, dar dacă socotim drept criteriu îndrumător spre învățătură, numai posibilitățile materiale ale părinților, ne dăm seama câte minți luminate, câte energii creatoare, câte talente covârșitoare, ar fi pierdut societatea românească, în speță, dacă n'ar fi fost încurajările stăruitoare ale celor ce și-au dat seama că nu numai mediul bogat poate fi terenul de unde se selecționează valorile.

In sprijinul acestei teze găsim într'o lucrare recentă a d-lui Stanciu Stoian, directorul învățământului primar din ministerul educației naționale, cercetări interesante făcute pe teren prin examinarea atentă a 1710 elevi din cursul primar împărțiți în patru grupe: 182 cu părinți bogați (10%), 946 cu părinți mijlocii (55%), 440 cu părinți săraci (26%), 142 cu părinți foarte săraci (8%).

Intrebuințând scara metrică a inteligenții alcătuită de Binet, autorul ajunge la concluzia că procentul cel mai interesant al copiilor „foarte inteligenți" îl dau cei cu părinți foarte săraci, aproape egal cu cel al copiilor bogați și superiori celor cu părinți „mijlocii" ori săraci.

Acești copii foarte săraci, pe care măsurătorile îi găsesc ca „foarte inteligenți" formează o categorie aparte de copii, care ar putea fi remarcată chiar și numai pe bază de simplă observație de observatorii generali.

Aceștia fac parte din categoria copiilor despre cari pomenește d. prof. Theodorescu în ancheta privitoare la alimentația elevilor din circ. Cernăuți în care se arată că 83.9% mănâncă în permanență mămăliga goală, aceș-

(Continuare in pag. 2-a)

Citiți în pag. 9-a:

REZULTATUL DEFINITIV
AL ALEGERILOR PARLAMENTARE

O ȘCOALĂ ROMÂNEASCĂ

75 de ani dela înte meierea liceului real „Nicolae Bălcescu" din Brăila

de R. SEIȘANU

Colegiile și Universitățile americane, nu numai că favorizează și întrețin comunitatea sufletească între profesori, elevi și studenți, dar — ceea ce nu este în tradiția Universităților și școlilor secundare din țările vechiului continent — ele mențin contactul strâns între foștii lor absolvenți, profesori și elevi. La sfârșitul fiecărui an școlar, Colegiile și Universitățile din Statele-Unite — fie ale statului, fie particulare — organizează serbări, la care sunt convocați și foștii lor absolvenți. Așa se menține contactul între generațiile succesive; iar învățământul public, atât de popular în America, este un factor de progres, de civilizație și de armonizare a intereselor sociale.

La noi, școala secundară și Universitatea, din cauza organizației lor, n'au putut să asigure acea comunitate spirituală între profesori și tineret și nici să stabilească legături între generațiile succesive.

Excepții însă s'au înregistrat, acolo unde s'a putut creă o tradiție în acest sens, unde profesorii au înțeles misiunea lor de îndrumători ai tineretului și nu s'au mărginit să activeze numai în cadrul strâns al îndatoririlor lor didactice, conform programelor rigide și instrucțiunilor biurourilor ministeriale.

(Continuare in pag. 2-a)

Richard Wagner

Munca și apologia artei in Maeștrii cântăreți din Nürnberg
(In memoria d-rului I. Cantacuzino)

de GR. TRANCU-IAȘI

Era în ajunul Sfintei Marii. Sunt cinci ani de atunci.

Dela Marienbad la Bayreuth drumul cu mașina se face în două ore.

Cu greutate am găsit un bilet.

Se juca Maeștrii cântăreți din Nürnberg.

M'am convins încăodată de ceeace un autor spunea: „poate că din pricina Bayreuth-ului Germania și-a păstrat prestigiul după dezastrul războiului".

Bayreuth-ul are pentru noi valoarea împărtășaniei în dimineața unei zile de luptă.

Omul și-ar putea împărți viața, în cea înainte și în cea de după Bayreuth !

Acolo se proslăvește blândețea lui Parsifal și forța lui Siegfried.

E cucerirea prin dragoste, nu prin violență.

Vincent d'Indy spunea de Richard Wagner; șef de orchestră, cântăreț corist, mașinist și electrician. De un caracter sfințit până la așa punct încât se considera și el ca un preot al artei, însărcinat cu sfânta misiune de a-i celebra misterul.

„Wahn! Wahn! Ueberal Wahn!" Iluzia!

Tot ceeace e realitate e iluzie și ce este iluzie e realitate.

Dacă a trăi este o iluzie, a cânta comedia vieții este iluzia unei iluzii.

La inaugurarea teatrului din Bayreuth, regii și prinții care au alergat acolo simțeau că unicul suveran era în acea zi un artist nenorocit, perseverent și inspirat.

Suveranul care domnește vecinic.

Celelalte stăpâniri sunt trecătoare.

Geniile au darul să ne înalțe sufletele către regiunile dragostei și ale frumosului.

Către eternitate! Opera „Maeștrii Cântăreți" este o nemuritoare lecție de artă.

Mă voi sili să redau apologia artei făcută de muncă. S'a spus că muzica e bucuria săracului. *Pentru a te emoționa de frumusețea florilor, pentru a le prețui parfumul ce-l aspiri nu e nevoie să fii botanist diplomat.*

Repet într'una că ori câte necazuri ar fi lăsat Dumnezeu pe lumea aceasta, a lăsat muzica pentru alinarea lor.

Maurice Bahring o definea: Alături cu lumea, în ea și nu din ea, este o altă lume, lumea muzicei.

Inainte de Richard Wagner, Jean Paul spunea: *Muzică ești tu amurgul acestei vieți sau zorile altei vieți?*

Dacă în „Ring" Wagner se ridică împotriva cercului de aur odios care strânge umanitatea aservind-o și conrupând-o prin strălucirea sa.

Dacă acel cerc trebue suprimat pentru a se ajunge la o civilizație superioară.

Dacă Wagner ca și Nietzsche prin opera sa râvnșete către națiunile energice, gata la acțiune.

Satira Maeștrilor Cântăreți

(Continuare in pag. 2-a)

Repatrierea voluntarilor italie ni din Spania

Spaniolii aclamând pe voluntarii italieni la plecarea vaporului

Președintele Roosevelt e bolnav

Washington, 2 (Rador). — **Deoarece președintele Roosevelt suferă de o ușoară febră în urma recentei crize de sinuzită, medicii i-au recomandat să nu iasă din cameră.**

PREȘEDINTELE ROOSEVELT

Conferința de presă de Vineri a fost contramandată. S'a renunțat deasemeni la croaziera pe care președintele urma să o facă Sâmbătă.

——xxo●○xx——

INSEMNĂRI

Invenții și inventatori

Cu mai mult interes, — desigur,— decât telegramele cari înregistrează fluctuațiile unei adânc-deprimante stări de spirit internaționale, cititorii de pretutindeni au urmărit drama submarinului rămas, zilele trecute, cu oameni cu tot, în fundul mării... Din echipagiu, se știe, au fost sacrificați, cu voință, câțiva oameni a căror pieire a fost prețul salvării celorlalți.

Cei cari au putut fi readuși le suprafață, au scăpat datorită unui ingenios clopot de salvare,—atunci experimentat întâi, — ieșit din munca stăruitoare a unui cap luminat. Să binecuvântăm această recentă cucerire tehnică, sortită, — însfârșit ! — să salveze vieți omenești, iar nu să le secere în număr cât mai masiv!

Fără 'ndoială, o îndelungă observație inteligentă și o neobosită migală au dus la realizarea clopotului salvator, cum au dus la câștigarea tuturor izbânzilor cari alcătuiesc patrimoniul civilizației.

Cugetând la această luptă mută, nu putem să nu ne amintim — și să nu amintim și altora, — un procedeu folosit în toate marile uzini străine. In fiecare secție a uzinei, stă, la îndemâna omului înfrățit cu mașina, un carnet special, unde lucrătorul își notează observațiile asupra mersului mașinii. Pe temeiul observațiunilor de acest gen, s'au adus mașinilor numeroase și sensibile perfecționări, și uneori radicale modificări. Și, nu odată, omul atent și conștiincios, a obținut, — și obține încă, — premii de mare valoare sau la brevetul unei importante invenții.

Există și în uzinele noastre acest carnet? Dacă da, cu atât mai bine! — **M. Negru**

Statele-Unite
construesc 24 vase de război

Washington, 2 (Rador). — **Ministerul marinei de război a dat azi cea mai importantă comandă ce s'a înregistrat vreodată în Statele Unite în timp de pace.**

Au fost comandate 24 de vase de război, între cari două crucișetoare de câte 45.000 de tone și un vas port-avioane de 20.000 tone.

Limba noastră
Regele Carol I-iu

Oricât s'ar scrie despre dragostea Regelui Carol I-iu pentru limba românească, tot nu s'ar scrie destul.

Neapărat. Numărul celor cari au iubit, au prețuit și au apărat limba nu e chiar atât de mic. Dar Regele Carol I-iu stă în fruntea lor.

Cuvântările Lui vor dăinui cât timp va bate o inimă românească. El privește cu ochi siguri prezentul, scrutează zările și îmbrățișează viitorul. Indrumările pe care le dă sunt luminate, sănătoase.

La 1 Aprilie 1905, vorbește la Academie. O zorește iarăși să facă Dicționarul. Trecuseră douăzeci și unu de ani de când, în 1884, îi ceruse întocmirea lui. Dicționarul să aibă „mai ales în vedere culegerea și păstrarea cuvintelor vechi, care alcătuesc originalitatea și bogăția limbii", „să puie o stavilă la valul de nepăsare pentru graiul bătrânesc", „stârpind totodată și buruienile neologismului, care înăbușesc limba strămoșească". Și adaogă:

„...DE TEMUT SUNT ACESTE NEOLOGISME STERPE, CU FORMĂ ȘI INȚELES POCITE, cari nu aduc nici o idee nouă, ci izgonesc numai cuvinte curat românești, spre a le înlocui cu altele străine cu înțeles absolut identic, ca, de pildă: „avansare" în loc de „înaintare", „voiaj" în loc de „călătorie".

„ACESTE PARAZITE RĂUTĂCIOASE SUNT MII. Numărul lor crește pe zi ce merge și SFÂRȘITUL VA FI SCHILODIREA LIMBII. Strecurarea lor o datorim în mare parte vieții politice, obiceiurilor apusene, și educațiunii copiilor în străinătate. Aceste înrâuriri nu au fost în totdeauna norocite, nu numai asupra limbii, ci și asupra moravurilor, care au pierdut poate mai mult decât au câștigat.

„Urmarea cea mai de plâns a acestei greșite îndrumări este ȘANȚUL CE SE SAPĂ INTRE LIMBA CLASELOR CULTE ȘI NEPRIHĂNITA LIMBĂ A POPORULUI. Despărțenia aceasta trebue dar cu orice preț preîntâmpinată ca O PRIMEJDIE PENTRU NEAMUL ROMÂNESC, a cărui unitate se întemeiază pe legea și limba sa. Râvna și silințele tuturor nu vor fi de prisos spre a duce la bun sfârșit această operă de însănătoșare.

„Iată pricina pentru care o grabnică dare la lumină a dicționarului este atât de dorită de Mine..."

In Aprilie 1905, Regele Carol I-iu a vestejit folosirea neologismelor „avansare" în loc de „înaintare" și „voiaj" în loc de călătorie".

Suntem în anul 1939. Dela 1905 au trecut treizeci și patru de ani. Dicționarul nu-l avem nici azi. Biruitorul dela Plevna, Rahova și Smârdan n'a putut birui și „valul de nepăsare pentru graiul bătrânesc". Toți nepricopsiții scriu încă „avansare" și „voiaj". „Opera de însănătoșare" nu s'a împlinit. Lipsind „râvna și silințele tuturor" numărul „paraziților răutăcioase" a crescut pe fiece zi. Am ajuns la „schilodirea limbii".

Rușinea asta trebue s'o ștergem, măcar acum când neamul întreg a sărbătorit cu evlavie o sută de ani dela nașterea celui dintâi Rege al nostru, când amintirea ființei lui mândre și înțelepte se deslușește mai limpede în mintea și sufletul tuturora.

Și ce pocăință mai vădită, ce recunoaștere că am greșit, decât să ne întoarcem la îndrumările Lui?

Cum?

Cuvântările despre limbă ale Regelui Carol I-iu nu trebue să rămână închise în cărți, pe care nimeni nu le mai deschide. Locul lor e la lumina zilei, să fie citite de toți, învățate de toți, pe din afară, ca o rugăciune. Locul lor e în școală, IN MANUALELE DIDACTICE, la începutul oricărui manual, SĂ FIE CALAUZĂ ȘI COPIILOR ȘI PROFESORILOR.

Trebue să învețe, în sfârșit, și la noi, toți, și elevii și profesorii, — da, și profesorii, — ceea ce în alte țări se știe de mult, de veacuri, că cine scrie într'o limbă amestecată, cu vorbe străine, cu neologisme, SCRIE PROST.

Cerem stăruitor să se facă această reformă.

O cerem cu credința că dacă într'o Regele Carol I-iu în aceste manuale, au să iasă, silit, din ele, așa zișii scriitori, ale căror bucăți „literare" nu fac decât să răspândească schilodirea limbii, — marea primejdie pentru neamul românesc, „a cărui unitate se întemeiază pe legea și limba sa".

T. PISANI